

MEMO

Onderwerp : Europese financiering voor digitalisering
Van : 10.2.e
Aan : Bestuurlijk Overleg ESIF
Datum : 11 november 2020

Voorstel

De VNG verzoekt om samen als Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, via EFRO en REACT-EU (maar ook andere fondsen (RRF, Groeifonds, etc.)) op te trekken in de digitale transitie, zodat de investeringen voor Nederlandse inwoners zo effectief mogelijk worden benut en Nederland een versnelling doormaakt op het gebied van digitalisering, waaronder van de publieke dienstverlening aan de inwoners en bedrijven.

Aanleiding en context

In bestuurlijk overleg Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESIF) van 9 september jl. is namens de VNG aangegeven om de Europese financiering (EFRO, REACT-EU) in gezamenlijkheid en vanuit een agenda te benaderen zodat middelen zo effectief mogelijk worden ingezet op landsdeel overstijgende digitaliseringsprojecten. In het BO heeft de staatsecretaris positief gereageerd en verzocht in het volgende beleidsoverleg hierover door te praten.

In de tussenliggende periode is er meer bekend geworden over REACT-EU en de RRF/Europees Herstelfonds. De Europese Commissie beschouwt investeringen in de groene en digitale transitie als investeringen in een meer robuuste economie en noodzakelijk om in de toekomst competitief te zijn met andere continenten. De RRF-middelen hebben daarom een oormerking van 37% voor duurzaam en 20% voor digitaal gekregen. De VNG ziet deze oormerking voor digitaal als een belangrijke incentive om ook andere EU-fondsen, waaronder EFRO en REACT-EU op de digitale transitie in te zetten. Verder stelt de Commissie nadrukkelijk de eis dat het nationale herstelplan voor de RRF wordt afgestemd met de ESIF-programma's.

De urgentie van de COVID-19 crisis en richting van de Europese Commissie op duurzaamheid via de Green Deal en Digitale transformatie in combinatie met de positieve reactie van de staatssecretaris heeft versnelling aangebracht in de samenwerking tussen een aantal ketenpartners om hier gezamenlijk in op te trekken. Zowel vanuit de VNG, het IPO als de Unie van Waterschappen zijn inhoudelijke verbindingen gelegd om de agenda rondom de digitale transformatie en innovatie in lijn te brengen. Gestimuleerd door EZK en BZK zijn ook de links gelegd met impact coalities zoals de AI coalitie en Safety & security coalitie. Tot slot is er ook de link gelegd met de ecosystemen in Nederland, zodat ook de agenda's van de kennisinstellingen en bedrijven worden aangesloten om tot een duurzame doorontwikkeling van de economie komen.

Vanuit de versnelling lijkt er een gedeeld beeld te ontstaan die helpen bij een gezamenlijke agenda voor de komende 7 jaar.

Van een gezamenlijke agenda naar een gezamenlijk Joint investment plan

Op basis van bestaande investeringen en nieuwe ontwikkelingen (o.a. Europese wetgeving en technologie) zijn er een aantal strategische lijnen waarop samengewerkt wordt. Met behulp van deze gezamenlijke agenda en investeringen willen we een aanspraak maken op de Europese financieringsmogelijkheden (o.a. EFRO, REACT-EU, RRF, Horizon Europe, Digital Europe). Daarnaast willen we ook kijken of er financieringsmogelijkheden zijn voor grotere gemeenten en regio's om aanspraak te doen op nieuwe Europese regelingen (bv. het URBIS programma). Dit stelt het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen in staat om de crisis duurzaam door te komen en de digitale agenda te versnellen. Hiermee voldoen we ook aan de ambities van de Europese Commissie. Hierin spelen nationale overheden en vertegenwoordigers een belangrijke rol bij de implementatie en opschaling.

De thema's waarin directe samenwerking zichtbaar is zijn:

- Innovatie infrastructuur via European Digital Innovation Hubs (EDIH) en data hubs waarin samengewerkt wordt tussen ecosystemen, IPO, VNG en UvW.
- Icoonprojecten waarin gewerkt wordt aan digitale oplossingen die meerdere maatschappelijke vraagstukken oplossen met meerdere technologieën. Voorbeelden zijn hierin Urban Digital Twins en de stadspas.
- Mensgedreven digitale dienstverlening die publiek/privaat beschikbaar is waardoor de kwaliteit van leven voor inwoners verbeterd en maatschappelijke uitvoeringskosten verlaagd.
- Een adaptieve digitale infrastructuur waarin digitale identiteit en connectiviteit de sleutel accenten zijn om de digitale transformatie te versnellen.
- Toekomstbestendige ecosystemen via de industrie. Ecosystemen anticiperen in haar industrie richting duurzame investeringen (bv. waterstof, edge computing en circulariteit).
- Een toegepaste onderzoekagenda voor mens, technologie en systeem om tot een constante monitoring te komen tussen innovatie en de borging van het maatschappelijk belang zodat de publieke waarden geborgd worden.

Uit deze agenda, die nog in ontwikkeling is (en zal blijven), zal een aantal gezamenlijke programma's en projecten komen. Het doel en de vraag is dit via een 'Joint investment plan' te faciliteren waarin zowel lokaal, regionaal, landelijk en Europees geïnvesteerd wordt. Hierbij kunnen EFRO en REACT-EU een belangrijke financieringsbron vormen.

Acties

Om volgens de strategische lijnen te gaan werken, werken we aan de gezamenlijke agenda die we vertalen in een concrete en gedragen aanpak waarmee we landsdeel overstijgend zijn. Deze digitale agenda met projecten vraagt om een bestuurlijk akkoord vanuit alle betrokken overheidslagen. Hierin willen we niet beperkt worden door administratieve grenzen. Dit stelt ons, als Nederland, in staat om tot vernieuwende oplossingen te komen rondom de COVID-19, het vormen van een antwoord op de 'Green Deal' en tot een circulaire economie te komen met behulp van digitalisering en nieuwe technologie.